

## Evaluering af socialtilsynsreformen

Etableringen af fem regionale, kommunalt forankrede socialtilsyn, var og er en god ide, og har efter vores vurdering været med til, at de sociale tilbud, der er underlagt Lov om Socialtilsyn, et kvalitetsløft. Vi skal være opmærksomme på, at de sociale tilbud, påtager sig en samfundsmæssig vigtig opgave, nemlig at hjælpe og støtte vores mest skrøbelige og udsatte mennesker.

Selvom etableringen af fem uafhængige tilsyn er en god ide peger evalueringen på et behov for større ensartethed og systematik blandt de fem socialtilsyn. Der er fx meget stor forskel på tilsynenes udstedelse af påbud. Ligeledes har den seneste tids afdækning i medierne – senest med sager fra Hjortshøjgaard og koncernen Habitushusene - vist, at der fortsat er udfordringer med at sikre den rette faglighed og kvalitet på enkelte tilbud. Ydermere har vi set internationale aktører gå ind på området og bostedsvirksomheder, der har akkumuleret store overskud. Det er et problem for borgerens retssikkerhed, for kvaliteten af det sociale område, og for hvordan vi bruger offentlige midler.

Der er derfor behov for en politisk opfølgning på evalueringen af tilsynsreformen og komme med konkrete tiltag, der imødekommer disse problemer. I dette notat kommer FOA med 8 konkrete forslag til forbedringer tilsynet.

### Fokus på kvalitet

Vi skal sikre, at kvaliteten på vores sociale tilbud er i orden. Vi skal som borgere have tillid til, at vores svageste borgere er på steder, som har en rigtig god kvalitet.

#### **1. Indfør et uddannelseskrav på det specialiserede socialområde**

Det bør fremover være en del af at blive godkendt som tilbud, at tilbuddet lever op til nogle lovgivningsmæssigt fastsatte krav til, hvilken faglig baggrund personalet på tilbuddet skal have. Der skal stilles krav om, at alle ansatte har en relevant social-, pædagogisk- eller sundhedsfaglig uddannelse, som matcher tilbuddets målsætninger og målgruppe samt tilbuddets metoder, og som matcher de konkrete opgaver, medarbejderen er ansat til at varetage.

Har et tilbud ansat medarbejdere i basisstillinger med anden faglig baggrund, skal tilbuddet forud for en godkendelse redegøre for, hvorfor og hvordan personalegruppens sammensætningen og faglige kompetencer har relevans i forhold til tilbuddets målsætninger, målgruppe og metoder.

#### **2. Nye redskaber til tilsynet**

Tilsynet skal sikre kvaliteten ved besøg og udarbejdelse af tilsynsrapporter, påbud og godkendelser, men vi mener, at det ikke gør det alene. Tilsynene skal bidrage til, at tilbuddene udvikles. Derfor skal der større fokus på rådgivning og udvikling. Fx kan et tilsyn vurdere, at tilbuddet har et behov for udviklingsforløb eller særlig viden om relevante faglige områder, og derfor give stedet et rådgivningspåbud, som forpligter et tilbud på at bruge en autoriseret rådgivningsvirksomhed på socialområdet til at bistå sig med at løse og forebygge de problemer, som tilbuddet har fået påbud om. Sker det ikke skal yderligere sanktioner træde i kraft.

## **Forslag til forenkling af økonomien**

Der er brug for simple og effektive ændringer i kravene til de sociale institutioners økonomi, da det har vist sig, at det ofte kan være vanskeligt at gennemskue tilbuddenes økonomi. Det er væsentligt at have gennemsigtighed i, hvad det koster at beboere placeret på steder, og at det er de reelle omkostninger, som ligger til grund for kommunernes betaling til tilbuddet.

### **3. Styr på huslejeindtægter**

En af de ofte brugte metoder til at kanalisere midler fra institutionen drift til ejerkredsen er ved, at institutionen lejer sig ind i bygninger, der er ejet af et selskab, som ejerkredsen også er indehaver af. Da udlejningen af ejendommen er til erhvervsformål, kan huslejen sættes, som udlejer ønsker det. Og i nogen tilfælde ligger huslejerne langt over rimeligheden.

I flere tilfælde har Det Sociale Tilsyn bemærket i tilsynsrapporter, at huslejerne virker urimeligt høje i forhold til markedsværdien. Men har sjældent har gjort noget ved det.

Vi foreslår, at der skeles over til reglerne på friskoleområdet, hvor det bestemmes, at der ikke må være sammenfald af personer mellem skole og eventuel lokaleudlejer. Dette som værn mod, at skolens overskud kanaliseres via høje huslejer til privatpersoner eller selskaber. (Lov om friskoler og private grundskoler m.v. §5 stk. 8).

Vi foreslår endvidere, at området lægger sig op ad de principper, som er i lejeloven, hvor lejeudgiften skal svare til de reelle udgifter.

Vi anbefaler endvidere, at tilsynet skærper opmærksomheden på, altid at tage en vurdering af, brugen af valuar og fagspecifik bistand udefra til vurdering af virksomhedernes priser og omkostningerne.

### **4. Simple virksomhedsstrukturer**

De senere år har vi set, at flere bosteder og sociale institutioner bliver en del af en mere eller mindre indviklet virksomheds- og koncernstruktur. Det har gjort, at tilsynet har svært ved at gennemskue, hvor sund en økonomi de enkelte tilbud har, og om det er en rimelig opholdspris, der opkræves i forhold til de reelle udgifter. I vores arbejde med de økonomiske forhold i en række bosteder, har vi fået et større revisionsfirma til at hjælpe om med at gennemskue konstruktionerne og penge strømme. Deres vurdering er, at konstruktionerne unødvendigt er med til at besværliggøre gennemsigtigheden.

Vi foreslår, at det ikke i fremtiden er tilladt at blande økonomien mellem de forskellige institutioner i koncernlignende konstruktioner, som det er tilfældet for Tvind i dag. Det betyder, fx at en institution kun kan ejes af personer og ikke holdingselskaber, moderselskaber eller lignende. Den enkelte virksomhed skal have et CVR-nr. og alle virksomhedens aktiviteter skal vedrøre dette CVR-nr. Regnskabet for virksomheden skal give et retvist billede af virksomhedens udgifter/ indtægter og aktiviteter.

På friskoleområdet er der krav til, at skolerne skal være selvejende institutioner. Dette vil kunne løse mange af de problemer, der med uigennemskuelige regnskaber og tvivlsomme økonomiske transaktioner. Af den simple grund, at de midler, der tilgår den selvejende institution, skal bruges til institutionens aktiviteter.

### **5. Begrænsning i afkast til ejerkredsen**

Det er ikke forbudt at tjene penge, og det er rimeligt at trække overskud ud af sin virksomhed. Men der skal være rimelighed i, hvor meget man kan trække ud. For det første skal overskuddet stå mål med et timeligt afkast af en investeret kapital (eget indskud), og dernæst skal der sættes en

rimelighedsgrænse for, på hvor meget der må trækkes ud af virksomheden. Det er relativt let at måle, hvad der er tilladt at trække ud af virksomheden.

Etablering og udvikling af virksomheden kræver kapital, og denne skal ses som en investering i lighed med en investering i fx aktier. Virksomhedsejerkredsen investerer og forventer et afkast af investeringen. Begrænsning overskud kender vi fra de socialøkonomiske virksomheder, hvor der i dag er et loft på det, som svarer til diskontoen + 15%.

### **Styrkelse af tilsynene**

Det er vores vurdering, at tilsynene skal have flere beføjelser og besidde de rette kompetencer. Tilsynet skal lave en helhedsvurdering af faglighed, kvalitet, ledelse og økonomi. Det kræver mange kompetencer og ressourcer.

#### **6. Tilsynene skal styrkes fagligt**

Et fagligt løft at medarbejderne i de fem socialtilsyn, skal sikre, at tilsynene har de fornødne faglige kompetencer og indsigter til reelt at kunne bidrage til tilbuddenes kvalitetsudvikling igennem sparring og konkrete anvisninger til udvikling på tilbuddene.

Samtidig tyder noget på, at tilsynenes kompetence på det økonomiske område trænger til et løft, så vurderingerne af tilbuddenes økonomi vurderes på et kvalificeret grundlag.

### **Kommunernes ansvar for kvalitetssikring**

Vi kan være bekymrede for, at kommunerne efter etableringen af Det Sociale Tilsyn, i nogle tilfælde overlod ansvaret for opfølgning på tilbuddenes kvalitet og omkostninger til Det Sociale Tilsyn. Og selvom tilsynets besøg og rapporter via tilbudsportalen hjælper kommunerne i den henseende kan kommunerne ikke fralægge sig ansvaret.

#### **7. Kommunerne skal begrunde valg af tilbud**

Indfør krav i Serviceloven om, at kommunerne i handleplaner tydeligt begrundet valget af tilbud med udgangspunkt i overvejelser om behandling, udvikling og progression for den enkelte borger. Således at tilsynene kan vurdere om tilbuddet lever op til handleplanen og lade det indgå i den samlede vurdering tilbuddet.

#### **8. Kommunerne skal lave en løbende opfølgning:** Kommunerne køber ind for et milliardbeløb på det specialiserede socialområde. Det er en væsentlig post i det kommunale budget. Der skal som ved andre kommunale indkøb vurderes, om pengene er givet rigtigt ud. Derfor skal kommunerne vurdere om prisen for ophold på institutionen er den rigtige. Kommunerne skal være opmærksomme på, at de skal følge deres vedtagne principper i deres indkøbspolitikker.

Dette er FOA bud på, hvordan Det Sociale Tilsyn kan blive endnu bedre til at sikre at vores svageste borgere for den bedste støtte og hjælp på de mange offentlige og private tilbud.

Vi uddyber gerne vores forslag, hvis der er behov for det.